

	«Ўзметкомбинат» АЖ Ижроия аппарати	БН-52
---	---------------------------------------	-------

“КЕЛИШИЛГАН”
«Ўзметкомбинат» АЖ
Бошқарув раиси-бош директор

Р.Х. Пирматов

2021 йил

« 11 » 09

“ТАСДИҚЛАНГАН”
«Ўзметкомбинат» АЖ
Кузатув кенгаши мажлисининг
11.09.2021 йилдаги
7-сонли Баёни

“ЎЗМЕТКОМБИНАТ” АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ
ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИ ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМИ
(янги тахрирда)

Бекобод 2021

I. Умумий қоидалар

1. Мазкур Низом Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 27 сентябрь ПҚ-475-сонли “Қимматли қоғозлар бозорини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги қарорига мувофиқ, активларининг баланс қиймати 1 млрд. сўмдан ортиқ бўлган корхоналарда, шунингдек активларнинг баланс қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг юз минг бараваридан ортиқ бўлган акциядорлик жамиятларида ички аудитни ташкил этишга қўйиладиган ягона талабларни ҳамда унинг ишини ташкил этишнинг методологик асосларини белгилайди. “Ўзметкомбинат” АЖ ички аудит хизмати Низоми Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 27 октябрдаги “Давлат иштирокидаги корхоналарни ислоҳ қилишни жадаллаштириш ҳамда давлат активларини хусусийлаштиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида” ги ПФ-6096-сон Фармони ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 29 мартдаги 166-сонли “2021- 2025 йилларда давлат иштирокидаги корхоналарни бошқариш ва ислоҳ қилиш стратегияси тасдиқлаш тўғрисида”ги қарори 1-илоvasи асосида ишлаб чиқилди. “Ўзметкомбинат” АЖ ички аудит хизмати (кейинги ўринларда - ички аудит хизмати деб юритилади).

2. Мазкур Низомда куйидаги тушунчалардан фойдаланилади:

ички аудит - корхона бошқарувининг ижро этувчи органи ва таркибий бўлинмалари томонидан Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига, таъсис ҳужжатларига ва ички ҳужжатларга роя қилинишини текшириш ва мониторинг олиб бориш йўли билан улар ишини назорат қилиш ва баҳолаш, маълумотларнинг бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботда акс этирилишининг тўлиқлиги ва ишончлигини таъминлаш, хўжалик операцияларини амалга оширишнинг белгиланган қоидалари ва таомиллари, активларнинг сақланиши ҳамда корпоратив бошқариш принциплари жорий этилиши бўйича корхона таркибий бўлинмасининг (ички аудит хизмати) фаолияти;

ички аудит хизмати - мазкур Низом талаблари ҳисобга олинган ҳолда корхона Кузатув кенгашининг қарори билан ташкил этиладиган корхонанинг ички аудитни амалга оширадиган таркибий бўлинмаси.

II. Ички аудит хизматининг асосий вазифалари ва функциялари

3. Қуйидагилар ички аудит хизматининг асосий вазифалари ҳисобланади:

- кузатув кенгашини ишончли ахборот билан таъминлаш ва ички аудит амалга оширилиши натижалари бўйича корхона фаолиятини такомиллаштиришга доир таклифларни тайёрлаш;

- ички аудит жараёнида аниқланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан корхона бошқарув органларига тавсияларни тезкорлик билан киритиш, уларнинг бартараф этилишини назорат қилиш.

4. Қуйидагилар ички аудит хизматининг асосий функциялари ҳисобланади:

- ҳар йили корхонанинг кузатув кенгаши томонидан тасдиқланадиган режага мувофиқ мазкур Низомнинг 12-бандида кўрсатилган йўналишлар бўйича тегишли текширишлар ўтказиш йўли билан ички аудитни амалга ошириш (ҳар чоракда ва ҳисобот йили якунлари бўйича);

- тузиладиган хўжалик шартномаларининг қонун ҳужжатларига мувофиқлиги юзасидан экспертиза ўтказиш;

- бухгалтерия ҳисобини юритишда ва молиявий ҳисоботни тузишда корхонанинг таркибий бўлинмаларига методик ёрдам бериш, уларга молия, солиқ, банк қонунлари ва бошқа қонун ҳужжатлари масалалари бўйича маслаҳатлар бериш;

- техник топшириқларни ишлаб чиқишда, аудиторлик ташкилотларининг таклифларини баҳолашда ҳамда аудиторлик текширишларини ўтказиш учун аудиторлик ташкилотини танлашда тавсияларни тайёрлашда корхонанинг кузатув кенгашига кўмаклашиш.

III. Ички аудит хизматининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

5. Ички аудит хизмати қуйидаги ҳуқуқларга эгадир:

ички аудитни амалга ошириш давомида юзага келадиган масалалар бўйича корхонанинг ҳужжатларини (раҳбарнинг буйруқлари, фармойишлари, бошқарув органлари қарорлари, маълумотномалар, ҳисоб-китоблар, зарур ҳужжатларнинг тасдиқланган нусхалари ва бошқа ҳужжатларни), корхона мансабдор ва масъул шахсларидан оғзаки ва ёзма тушунтиришлар олиш;

ички аудитни ўтказишга қўмаклашиш учун корхонанинг тегишли мутахассисларини жалб этиш.

Ички аудит хизмати қуйидагиларга мажбур:

- ички аудитни амалга оширишда мазкур Низом ва бошқа қонун ҳужжатлари талабларига риоя қилиш;

- мазкур Низомнинг 13-18-бандларида белгиланган талабларга мувофиқ ҳисоботлар тузиш;

- молия ва статистика ҳисоботи кўрсаткичларининг ишончлилигини текшириш;

- ички аудитни амалга оширишда олинган ахборотнинг маҳфийлигига риоя қилиш;

- корхонага унинг мансабдор шахслари ва бошқа ходимлари томонидан зарар етказилганидан далолат берувчи ҳолатлар аниқланган тақдирда бу ҳақда дарҳол корхонанинг кузатувчи кенгашига хабар бериш ва аудиторлик ҳисоботида тегишли ёзувни қайд этиш;

- активларни хатловдан ўтказишда ва қонунда белгиланган тартибда унинг ўз вақтида амалга оширилишини назорат қилишда иштирок этиш.

Ички аудит хизмати қонун ҳужжатларига ва корхонанинг таъсис ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлиши мумкин.

IV. Ички аудит хизматига қўйиладиган талаблар

6. Ички аудит хизмати ходимлари ички аудиторнинг малака сертификатига эга бўлиши шарт.

7. Ички аудит хизматига яқка бошқарув асосида, ички аудитор сертификатига эга бўлган раҳбар бошчилик қилади.

8. Ички аудит хизмати ходимларининг касб даражаси тегишли лицензияга эга бўлган таълим муассасаларида мунтазамлилик асосида уларнинг малакасини ошириш воситасида сақланиши керак.

9. Ҳар йили Ички аудит хизмати ходимлари корхона кузатув кенгаши томонидан аттестациядан ўтказилиши керак.

10. Ҳар йили ички аудит хизмати раҳбари ички аудит хизмати харажатларининг йиллик сметасини тузади ва уни тасдиқлаш учун корхонанинг кузатувчи кенгашига тақдим этади.

V. Ички аудит хизматининг мустақиллиги

11. Қуйидагилар ички аудит хизмати мустақиллигининг асосий шартлари ҳисобланади:

- ички аудит хизмати ходимларини танлов асосида тайинлаш;

- ички аудит хизмати раҳбарини ва унинг ходимларини лавозимга тайинлаш ва эгаллаб турган лавозимидан озод этиш, корхона кузатув кенгашининг қарорлари бўйича уларга иш ҳақи миқдорини ва бошқа тўловларни белгилаш;

- ички аудит хизмати ходимлари корхонанинг штатлар жадвалига киритилади.

- ички аудит хизмати ва ташқи аудитор бир-бирларига нисбатан мустақил бўлишлари, бироқ ўзаро ахборот алмашиши ва ўзларининг ҳаракатларини мувофиқлаштириши лозим.

- ички аудит хизмати давлат иштирокидаги корхонанинг шўъба хўжалик жамиятлари ички аудит хизмати фаолиятини мувофиқлаштиради ва заруратга қараб уларнинг молия-хўжалик фаолиятини назорат қилади.

*Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 октябрдаги 215-сон қарорига қўшимча ва ўзгартиришлар киритилса, ички аудит хизмати ўз функциялари жиҳатидан корхонанинг Кузатув кенгаши ҳузуридаги Аудит қўмитаси раисига бўйсунди.

VI. Ички аудит ўтказишга ва уни ўтказиш натижалари бўйича йиғма ҳисобот тузишга қўйиладиган талаблар

12. Ички аудит:

- тасдиқланган бизнес-режа бажарилишини;
- корпоратив бошқариш принципларига риоя қилинишини;
- бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисобнинг ҳолатини;
- солиқлар ва йиғимлар тўғри ҳисоблаб чиқилиши ва тўланишини;
- молия-хўжалик фаолиятини амалга оширишда қонун ҳужжатларига риоя этилишини;
- активларнинг ҳолатини;
- ички назоратнинг ҳолатини текшириш ва уларнинг мониторингини олиб бориш йўли билан фақат ички аудит хизмати ходимлари томонидан амалга оширилади.

- аффилиланган шахслар билан тузилган ва тузилиши қутилаётган битимларни қонунчиликда ўрнатилган тартибга риоя қилиниши, Ўзбекистон Республикасининг “Давлат харидлари тўғрисида” ги Қонунига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 июлдаги “Давлат харидларини шаффофлигини таъминлаш ва самарадорлигини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги ПҚ-5171-сонли қарорига мослиги бўйича назорат қилиш ва ички аудит хизмати ҳар чорак якуни бўйича Кузатув кенгашига ҳисобот бериш.

Кузатув кенгаш томонидан корхона ихтисосидан келиб чиқиб қонун ҳужжатларига мувофиқ текширишни ўтказишнинг бошқа йўналишлари белгиланиши мумкин.

13. Ўтказилган текширишлар натижалари бўйича бевосита уни ўтказган ходим (ходимлар) томонидан имзоланадиган тегишли ҳисоботлар тузилади.

Бунда:

а) бизнес-режа бажарилишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- унинг бажарилишининг миқдор ва сифат кўрсаткичлари таҳлили;
- унинг бажарилиши таъминланмаган тақдирда айбдор мансабдор шахслар шахсан кўрсатилган ҳолда аниқланган сабаблар баёни;

б) корпоратив бошқариш принципларига риоя қилишни текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- корхона бошқарув органлари томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг самаралилиги, унинг қатнашчилари (муассислар)нинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларига риоя этилиши таҳлили;

- корпоратив бошқариш соҳасида қонун ҳужжатлари бузилиши ҳолатлари баёни (таъсис ҳужжатларига риоя қилиш, умумий йиғилишлар ва корхона бошқарув органлари мажлислари ўтказилиши, дивидендлар тўғри ҳисобланиши ва ўз вақтида тўланиши ва ҳоказолар);

в) корхонанинг бухгалтерия ҳисоби ва молия ҳисоботи ҳолатини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молия ҳисоботини тузишнинг белгиланган тартибга риоя қилинишини баҳолаш;

- аниқланган бухгалтерия ҳисоботини юритиш ва молиявий ҳисоботни тайёрлашнинг белгиланган тартиби бузилишининг тавсифи;

г) солиқлар ва йиғимларлар тўғри ҳисобланиши ва тўланишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- тузилган ва тегишли органларга тақдим этилган солиқлар ва мажбурий тўловлар ҳисоб-китоби тўғрилигини баҳолаш;

- солиқлар ва йиғимларни ҳисоблаш ва тўлашнинг белгиланган тартиби бузилиши ҳолатларини, солиқ солинадиган базани белгилашда четга чиқишларни баён қилиш;

д) молия-хўжалик операцияларини амалга оширишда корхона томонидан қонун ҳужжатларига риоя қилинишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- корхона томонидан амалга оширилган молия-хўжалик операцияларининг қонун ҳужжатларига мувофиқлигини баҳолаш;

- ички аудит давомида аниқланган корхона томонидан амалга оширилган молия-хўжалик операцияларининг қонун ҳужжатларига номувофиқлигини баён қилиш;

е) ички назоратнинг ҳолатини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- ички назорат тизимини ва унинг фаолият кўрсатишидаги мавжуд камчиликларни баён этиш;

- корхона таркибий бўлинмаларидаги ижро интизомининг ҳолати тўғрисидаги маълумотлар, унинг аниқ ходимлари ишидаги мавжуд камчиликлар.

Активларнинг ҳолатини текшириш натижалари активларни хатловдан ўтказишнинг асосланишини ҳамда уларнинг ҳаракати, амалда мавжудлиги ва сақланиши тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олиши керак.

Шунингдек ўтказиладиган текширишлар бўйича барча ҳисоботларда корхона ижро этувчи органи ва унинг таркибий бўлинмалари фаолияти баҳоланишини, аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этишга доир тавсияларни, тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига оладиган якуний қисм бўлиши керак.

14. Ўтказилган ички аудит яқунлари бўйича, мазкур Низомнинг 12 ва 13-бандларига мувофиқ, ички аудит раҳбари томонидан имзоланадиган йиғма ҳисобот тузилади.

15. Йиғма ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- таҳлилий қисмни;

- якуний қисмни;

- тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тўлиқ пакетини.

16. Йиғма ҳисоботнинг таҳлилий қисми мазкур Низомнинг 12 ва 13-бандларига мувофиқ, ички аудит ходимлари томонидан ўтказилган текширишлар натижалари тўғрисидаги умумлаштирилган ахборотни ўз ичига олиши керак.

17. Ҳисоботнинг якуний қисми қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- корхонанинг ижро этувчи органи ва таркибий бўлинмалари фаолиятига, шунингдек ликвидлигига умумий баҳони;

- аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этиш бўйича ички аудит хизматининг тавсияларини ҳамда корхонанинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини оширишга, корпоратив бошқаришни такомиллаштиришга доир умумлаштирилган таклифларни.

18. Йиғма ҳисобот ички аудит яқунлангандан кейин 10 кун мобайнида тугалланиши зарур.

19. Йиғма ҳисоботлар бевосита корхонанинг кузатув кенгашига унинг кўриб чиқиши ва кейинчалик тасдиқлаши учун тақдим этилиши керак. Ҳисоботлар нусхалари тасдиқлангандан кейин корхона ижро этувчи органига тақдим этилиши керак.

20. Корхонанинг ижро этувчи органи ички аудит натижасида аниқланган камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирларини кўриши шарт.

21. Ички аудит хизмати текшириш давомида аниқланган қонун бузилишларини бартараф этиш, шунингдек умуман корхонанинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирларнинг ўз вақтида ва зарур даражада бажарилиши устидан назорат ўрнатиши керак.

VII. Ички аудит хизматининг жавобгарлиги

22. Ички аудит хизмати ходимлари қуйидагиларга жавоб беради:

- ўзлари ўтказган текширишлар натижалари бузиб кўрсатилганлиги;

- уларга тақдим этилган ёки улар томонидан хизмат вазифаларининг бажарилиши муносабати билан уларга маълум бўлган корхонанинг сирини ташкил этадиган ахборотнинг махфийлигига риоя қилинмаганлиги;

- олинган ҳужжатларнинг сақланиши ва қайтарилиши таъминланиши учун.

23. Ички аудит хизмати аудиторлик текширишлари давомида аниқланган қонунни бузилишларини бартараф этиш ва корхонанинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан кўрилган чора-тадбирларга баҳо берилиши учун жавоб беради.

24. Корхонанинг кузатув кенгаши ҳар чоракда ички аудит хизматининг текширишлар натижалари тўғрисидаги ҳисоботини эшитади ва ташқи аудитор томонидан жиддий камчиликлар аниқланган тақдирда, кузатув кенгаши қарори билан унинг ходимлари ваколатларини муддатидан илгари бекор қилиш амалиёти жорий этилади.

Ишлаб чиқди:

Ички аудит хизмати бошлиғи

Б.Рузибаев

Келишилди:

МваМХТБ бошлиғи

К. Равшанов

Юридик департамент директори

А. Бадалбаев